

RAUTAVAARA

PARAS LUONNOSTAAN

Konserniohje

Kunnanvaltuusto **.**.2023

Sisällys

1	Konserniohjeen tavoite ja tarkoitus.....	3
2	Soveltamisala	3
3	Kunnan konsernijohto ja toimielinten toimivallanjako	3
3.1	Kunnanvaltuusto	3
3.2	Kunnanhallitus	4
3.3	Lautakunnat	4
3.4	Kunnanjohtaja	5
4	Konserniraportointi	5
5	Keskityt konsernitoiminnot.....	5
5.1	Hankintoja ja omaisuuden luovutuksia koskevat ohjeet.....	5
5.2	Rahoitusta, lainoja, sijoituksia ja takauksen antamista koskevat ohjeet.....	6
5.3	Henkilöstöpolitiikka	6
5.4	Muut keskityt toiminnot	6
6	Kuntakonsernin tarkastus ja valvonta.....	6
7	Tilintarkastus	7
8	Tytäryhtiöiden ja -yhteisöjen neuvotteluelvoitteet.....	7
9	Kuntayhtymät ja omistajaohjaus.....	7
10	Tiedottaminen konsernia koskevista asioista	7
	Liite: luettelo kuntakonserniin kuuluvista yhtiöistä ja yhteisöistä tilinpäätöksessä 2022.....	8

1 Konserniohjeen tavoite ja tarkoitus

Kunnan konserniohjeella annetaan tarvittavat ohjeet ja määräykset, joilla yhdenmukaistetaan menettelytapoja sekä tehostetaan kuntakonsernin johtamisen edellytyksiä siten, että kuntakonsernia ja kunnan muuta toimintaa voidaan johtaa kokonaisuutena yhtenäisin periaattein ja kunnan kokonaisuus huomioon ottaen.

Konsernijohto organisoii konsernijohtamisen ja -valvonnan konserniohjeen sisältämien määräysten mukaisesti sekä seuraa ja arvioi niiden noudattamista ja riittävyyttä. Konserniohjeen tarkoituksena on luoda puitteet konsernin yhtiöiden ja yhteisöjen hyvälle hallintotavalle ja raportoinnille. Konserniohjeen tavoitteena on edistää konsernin tavoitteiden saavuttamista, omistajapoliittisten linjausten toteutumista ja turvaamaan kunnan etua omistajana.

Lisäksi sen tavoitteena on yhtenäistää konsernin yhtiöiden ja yhteisöjen johtamis- ja hallintokäytäntöjä ja siten varmistaa riittävää avoimuutta ja tiedonkulkua, tulostietojen oikeellisuutta, sisäisen ja ulkoisen valvonnan riittävyyttä ja toimivuutta, riskienhallintaa sekä hyvää laskenta- ja kirjanpitoikäytäntöä.

Yhtiön hallituksen tulee hyväksyä konserniohje ja sitoutua noudattamaan sitä omassa toiminnassaan ja valmistellessaan asioita yhtiökokoukselle. Ohjetta noudatetaan ottaen huomioon mitä konserniohjeen kohdassa 2 on soveltamisalasta määrätty. Konserniohjeet sitovat oikeudellisesti tytäryhteisöjen toimielimiä, kun tytäryhteisön toimivaltainen elin, yleensä hallitus, on hyväksynyt ohjeet yhteisöä sitovaksi. Tällöinkin yhteisöjen toimielinten, toimielinten jäsenten sekä toimitusjohtajan veloitteet ja vastuut määräytyvät kyseistä yhteisöä koskevan lainsäädännön mukaan.

Ohje täydentää Rautavaaran kunnan hallintosääntöä sekä toimintaohjeita.

2 Soveltamisala

Rautavaaran kuntakonserniin kuuluvat kunnan tytäryhtiöt. Kuntakonsernissa hyväksytyt konserniohjeet noudatetaan konserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta lainsäädännöstä tai yhtiöjärjestyksestä tai säännöistä muuta johdu.

Luettelo kuntakonserniin kuuluvista yhtiöistä ja yhteisöistä on tämän ohjeen liitteenä.

3 Kunnan konsernijohto ja toimielinten toimivallanjako

Rautavaaran kunnan konsernijohtoon kuuluvat hallintosäännön mukaan kunnanhallitus, kunnanjohtaja, hallintojohtaja ja tekninen johtaja. Toimiva konsernin johtamisjärjestelmä perustuu hyvään hallinto- ja johtamistapaan.

Konserniyhteisön tulee laatia konserniohjetta täydentävät ohjeet toimivaltasuhteista ja hyvästä hallinto- ja johtamistavasta. Osakeyhtiössä ohjeiden pääasiallisena kohteena ovat yhtiön hallitus ja toimitusjohtaja/isännöitsijä.

3.1 Kunnanvaltuusto

Kunnanvaltuusto on Rautavaaran kuntakonsernin toiminnan ylin ohjaaja, joka päättää omistaja- ja maapoliittiset linjaukset ja päättää niitä koskevasta toiminnan seurannasta ja arvioinnin järjestämisestä.

Kunnanvaltuusto on asettanut seuraavat valtuustotason tavoitteet konserniyhtiöille:

- Konserniyhteisöjen on tuettava kuntastrategiaa ja kunnan talousarvion toteuttamista
- Tulostavoitteena tytäryhtiöillä on omakustannusperiaate:
 - o yhtiöiden tulee tuotoillaan kattaa menonsa
 - o mahdollisista poikkeamista tulee erikseen neuvotella kunnan kanssa
 - o hinnoittelu vastaa yleistä kustannuskehitystä

- Yhtiöiden tulee toteuttaa välttämättömät peruskorjaukset ja vuosikorjaukset ja turvata siten omistamiensa kiinteistöjen kunto sekä haettava korjauksiin ulkopuolista rahoitusta
- Yhtiöiden tulee raportoida kunnalle konserniohjeiden mukaisesti
- Yhtiöiden tulee laatia tilinpäätöksensä siten, että kuntakonsernin tilinpäätökseen voidaan ottaa tytäryhtiöiden tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja tase
- Yhtiöillä tulee olla riittävät ohjeistukset sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta.

Kunnalla on myös valmius antaa tytäryhtiöilleen konserniohjausta edellä mainituissa asioissa valtuustotason tavoitteisiin pääsemiseksi.

3.2 Kunnanhallitus

Kunnanhallitus antaa konsernin johtamiseen, ohjaukseen ja seurantaan liittyvät ohjeet ja määrittelee, minkälaista yhteistyötä konsernitasolla tehdään rahoituksessa, sijoitustoiminnassa, riskien hallinnassa sekä henkilöstöasioissa.

Kunnanhallitus nimeää kunnan edustajat yhtiökokouksiin tai vastaaviin toimielimiin sekä ohjeistaa ja informoi konserniohjeista. Konserniyhteisön hallituksen jäsenillä tulee olla yhteisön toiminnan luonteen ja laajuuden edellyttämä asiantuntemus ja riippumattomuus. Jäseniltä edellytetään toimialaan ja sen liiketoimintaan perehtymistä ja osaamista.

Puheenjohtajilta toivotaan hallitustyöskentelyn koulutuksen suorittamista. Puheenjohtajan tulee hallita mm. hyvä hallintotapa, hallituksen ja hallitustyön organisointi, strategiatyö ja yrityksen tai yhteisön talouden suunnittelu, seuranta ja ohjaus.

Kunnanhallitus antaa tarvittaessa ohjeet:

1. Kunnan edustajan nimeämisestä konserniyhteisöjen hallintoelimiin.
2. Kuntaa yhtiöissä ja yhteisöissä edustaville henkilöille kannan ottamiseksi konserniyhteisöjen yhtiö- tai vuosikokouksissa sekä kuntayhtymien yhtymäkokouksissa tai valtuustossa käsiteltävänä oleviin asioihin.
3. Konserniyhteisön hallituksessa toimiville kunnan edustajille merkittävistä taloudellisista ja toiminnallisista linjaratkaisuista.
4. Konserniyhteisöille niiden osallistumisesta Rautavaaran kuntakonsernin keskitettyyn sijoitus- ja rahoitustoimintaan.
5. Rautavaaran kuntakonsernissa sovellettavan hyvän hallintotavan ja riskienhallintapolitiikan ja – menettelyiden noudattamisesta.
6. Konserniyhteisöjen raportointivelvoitteista ja menettelyistä sekä antaa konsernitilinpäätöksen yhteydessä tiedot kunnanvaltuustolle konserniyhteisöjen toiminnasta ja taloudesta.
7. Talousarvion ja tilinpäätöksen laatimisesta.
8. Tilintarkastajan nimeämisestä. Tilintarkastajan tulee olla, ellei erityisestä syystä muuta johdu, kuin mikä on valittu kunnan tilintarkastajaksi toimikaudekseen.

3.3 Lautakunnat

Lautakunnat vastaavat toimialaansa kuuluvien tehtävien osalta tytäryhtiöiden ja -yhteisöjen toiminnan seurannasta, tekee tarvittaessa toimenpide-ehdotuksia yhtiöiden ja yhteisöjen johdolle ja raportoi tarvittaessa kunnanhallitukselle.

Tarkastuslautakunnalla on kunnan omistajavallan nojalla oikeus tutustua konserniyhteisöihin ja saada tietoja niiden toiminnasta ja tilinpäätöksistä arvioidakseen valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista.

3.4 Kunnanjohtaja

Kunnanjohtaja johtaa kunnanhallituksen alaisena kuntakonsernia ja päättää myös tarvittaessa kuntakonsernin johtoryhmästä ja sen työstä.

Kunnanjohtajalla on oikeus tarvittaessa sisäisen tarkastuksen järjestämiseen kunnan tytäryhteisöissä. Yhtiöt ja yhteisöt ovat velvollisia antamaan selvitystoimituksen edellyttämät tiedot. Kunnanjohtaja voi määrätä muulle viranhaltijalle kutakin konserniyhteisöä erikseen koskevan valvonta- ja seurantavastuun. Tehtävänä on valvoa yhteisön päätöksentekoa ja toimintaa sekä valmistella yhteisöä koskevat asiat kunnanhallitukselle.

Kunnanjohtajalla tai hänen määräämällään henkilöllä on oikeus osallistua kunnan määräysvallassa olevan tytäryhteisön hallituksen tai vastaavan toimeilimen kokouksiin. Kunnanjohtaja raportoi kunnanhallitukselle konserniyhteisöjen toiminnasta ja tuloksesta vähintään kerran vuodessa ennen varsinaista yhtiökokousta ja aina kun yhteisön toimintaan liittyy merkittäviä muutoksia.

4 Konserniraportointi

Rautavaaran kuntakonserniin kuuluvan yhtiön tai yhteisön tulee toimittaa konsernijohtajalle:

- toimintasuunnitelmat ja talousarviot
- tilinpäätökset, tilintarkastuskertomukset ja välitilinpäätökset
- sekä pyydettyä kokousten esityslistat ja pöytäkirjat ja yhteisön toiminnan ja tuloksen seurantaraportit
- keskeiset tiedot yhteisön taloudesta ja investointien suunnittelusta

Konserniyhteisön on annettava konsernitiilinpäätöstä varten eri lakien ja kirjanpitolautakunnan ohjeiden mukaiset tiedot Rautavaara kunnan konsernijohtajalle sen pyytämässä muodossa ja sen antaman aikataulun mukaisesti.

Samalla tavalla tulee antaa riittävät tiedot konsernin talousarviota ja – suunnitelmaa laadittaessa. Lisäksi on annettava muutkin konsernijohtajalle pyytämät talouteen ja toimintaan liittyvät tiedot.

5 Keskitetyt konsernitoiminnot

Keskitettyjen palveluiden kilpailukykyisellä ja laadukkaalla järjestämisellä voidaan saavuttaa konsernille huomattavia toiminnallisia ja taloudellisia etuja sekä hallita riskejä. Konsernin sisäisiä palveluja ovat erimerkiksi rahoitus- ja sijoitustoiminta, maksuliikenteen hoito, hankinnat, vakuuttaminen, talous-, henkilöstö- ja tietohallinto. Konserniyhteisön on aina ennen muita vaihtoehtoja selvitettävä perusteellisesti sisäisten keskitettyjen konsernipalveluiden käyttö. Muiden kuin sisäisten palveluiden käyttö niissä tapauksissa, joissa sisäinen palvelu on olemassa, voidaan tehdä vain konsernijohtajien päätöksellä.

5.1 Hankintoja ja omaisuuden luovutuksia koskevat ohjeet

Kuntakonsernin yhteisöjen hankintamenettelyissä noudatetaan julkisia hankintoja koskevien normien lisäksi kunnan hankintaohjetta ja talousarvion täytäntöönpano-ohjeita. Kunnan omistaman yhtiön tulee kilpailuttaa hankintansa ja osallistua yhteishankintoihin hankintaohjeen määräämällä tavalla.

Kuntakonsernin hankinnat ja omaisuuden luovutus on suoritettava hyvää hallintotapaa noudattaen. Hankintojen yhteydessä ei saa antaa eikä ottaa vastaan lahjoja, palvelusuorituksia tai muita palveluksia toimittajilta. Henkilökohtaisia hankintoja ei saa suorittaa kunnan hankintojen yhteydessä eikä käyttää kunnan hankintasopimuksia omaksi edukseen. Esteellinen henkilö ei saa osallistua hankintojen valmisteluun tai päätöksentekoon.

5.2 Rahoitusta, lainoja, sijoituksia ja takauksen antamista koskevat ohjeet

Konserniyhteisöjen tulee neuvotella konsernijohtajien kanssa lainanottoon ja sijoituksiin liittyvissä kysymyksissä. Yhteisön, jolle takaus tai vakuus annetaan, tulee tuottaa kunnallisia palveluja tai edistää muutoin kunnan tai konserniyhteisön toimialaan kuuluvia tehtäviä. Lainanotossa tytäryhteisön on hyödynnettävä kunnan rahoitusasiantuntemusta.

Kunta perii takauksesta tapauskohtaisen provision. Takauksen myöntämisen edellytyksenä on, että kunnan antamalle takaukselle saadaan kunnanhallituksen hyväksymät riittävät vastavakuudet.

Rautavaaran kuntakonsernissa on soveltuvin osin käytössä konsernin sisäinen pankki, josta vastaa kunnan hallintopalvelut valtuuston ja hallituksen päätöksen mukaisesti. Kunta voi hankia vieraanpääoman rahoitusta rahoitusmarkkinoilta ja valtuuston talousarviossa päättämällä tavalla kunta voi myöntää antolainoja tytäryhteisölle.

5.3 Henkilöstöpolitiikka

Kuntakonsernissa noudatetaan kunnan henkilöstöpolitiikan periaatteita ja tavoitteita. Tällä hetkellä konserniyhtiöillä ei ole omaa palkattua henkilöstöä.

5.4 Muut keskitetyt toiminnot

Tytäryhteisöjen on käytettävä myös muita kunnan järjestämiä keskitettyjä toimintoja, kuten talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut ja tietotekniikkapalvelut. Tytäryhteisölle voidaan antaa oikeus käyttää muualta hankittuja palveluja, mikäli konsernin kokonaisedun kannalta se tarkoituksen mukaista tai kunta ei pysty yhteisön edellyttämiä tarpeellisia palveluita kaikilta osin tuottamaan.

Kuntakonsernin toiminnoissa käytetään ensisijaisesti kunnan omistamia vapaita tiloja.

6 Kuntakonsernin tarkastus ja valvonta

Konsernivalvonnalla tarkoitetaan konsernijohdon vastuulla olevaa tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointia ja raportointia. Konsernivalvonnalla tarkoitetaan myös konserniohjeen noudattamisen sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuuden seuranta.

Konsernivalvonnan kohdealueita ovat erityisesti konserniyhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi. Valtuusto hyväksyy talousarviossa tytäryhteisöille toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Tytäryhteisöjen toiminnan taloudellista tulosta seurataan ja arvioidaan vähintään valtuuston asettamien tavoitteiden tasolla.

Kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuuden arvioimiseksi konsernissa on sisäinen tarkastus niin kuin valtuusto sen toteutuksesta määrää. Sisäisen valvonnan ja taloudenhoidon toimintaohjeessa annetaan määräykset, joita sovelletaan myös konserniyhteisöihin.

Kunnan tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntakonsernin hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämisestä huolehtiminen. Tämä tarkoittaa kuntakonsernin tilintarkastuspalvelujen kilpailuttamiseen liittyvän tarjouksen pyytämistä, tarjousvertailun tekemistä ja tilintarkastajaehdokkaiden nimeämistä.

Mikäli kunnan kokonaan omistaman tytäryhtiön yhtiöjärjestys poikkeaa konserniohjeen määräyksistä, tulee yhtiöjärjestystä muuttaa vastaamaan konserniohjeen määräyksiä.

7 Tilintarkastus

Valtuusto valitsee hallinnon ja talouden tarkastamista varten kunnalle ja tytäryhteisöille tilintarkastusyhteisön, jonka tulee olla julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuslautakunnan hyväksymä yhteisö (JHTTyhteisö). Tilintarkastajan valinnasta tytäryhtiölle tulee päättää myös tytäryhteisön toimielimessä.

8 Tytäryhtiöiden ja -yhteisöjen neuvotteluvelvoitteet

Yhtiön on neuvoteltava kunnan konsernijohdon kanssa ja hankittava kunnan kanta seuraavista toimenpiteistä:

1. Tytäryhteisön perustaminen tai hankinta
2. Yhtiön tai yhteisön toimintaan nähden merkittävät investoinnit
3. Muuhun kuin yhtiön tavanomaiseen toimintaan kuuluvat tai epätavallisin ehdoin tehtävät sopimukset yhtiön ja sen osakkeenomistajan taikka hallituksen jäsenen välillä, kyseisten sopimusten muuttaminen sekä sopimukseen perustuvista oikeuksista luopuminen.
4. Periaatteelliset tai taloudellisesti merkittävät sopimukset, liiketoimintakaupat ja muut toiminnan laajakantoiset muutokset.
5. Merkittävien investointi- ja muiden päätösten yhteydessä tehdään kuntakonsernin näkökulmasta koordinoitu vaikutusten ja riskien arviointi.

9 Kuntayhtymät ja omistajaohjaus

Kuntayhtymän perussopimuksessa jäsenkunnat sopivat sen tehtävistä, päätöksenteon perusteista, jäsenkuntien osuudesta varoihin ja velkoihin sekä taloudesta (Kuntalaki 56 §). Kuntayhtymien tulee raportoida toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta konsernijohton edellyttämällä tavalla kunnanvaltuustolle.

10 Tiedottaminen konsernia koskevista asioista

Yhtiöitä tai yhteisöjä koskevasta tiedotuksesta vastaa toimitusjohtaja/johtaja sekä kunnanjohtaja. Yhteisön tiedottamisen on tuettava konsernin asettamia tavoitteita ja toimintapolitiikkaa. Tiedottamisessa on huomioitava kunnan yleiset tiedotusta koskevat ohjeet ja periaatteet sekä julkisuus- ja salassapitosäännökset.

Liite: luettelo kuntakonserniin kuuluvista yhtiöistä ja yhteisöistä tilinpäätöksessä 2022

Nimi	Kotipaikka	Kunnan omistusosuus
Tytäryhteisöt		
Kiinteistö Oy Rautavaaran virastotalo	Rautavaara	70,14 %
Rautavaaran Vuokratalot Oy	Rautavaara	100 %
Kuntayhtymät		
Pohjois-Savon shp	Kuopio	1,26 %
Savon koulutuskuntayhtymä	Kuopio	0,60 %
Vaalijalan ky	Pieksämäki	0,46 %
Ylä-Savon koulutus ky	Ilmari	1,70 %
Pohjois-Savon Liitto	Kuopio	0,44 %
Osakkuus- ja muut omistusyhteisöt		
As Oy Tulimäentie	Rautavaara	23,90 %
Muut		
Rautavaaran kurssi- ja leirikeskussäätiö	Rautavaara	0 %
Säätiön sääntöjen mukaisesti, jos säätiö puretaan, luovutetaan sen jäljellä olevat varat Rautavaaran kunnalle käytettäväksi nuorisotyön hyväksi		